

PM Rotel I (Dnr KS 2020/1616)

Verksamhetsberättelse med bokslut 2020 för kommunstyrelsen

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Verksamhetsberättelse med bokslut 2020 för kommunstyrelsen i enlighet med bilaga 1-6 till promemorian godkänns och överlämnas till stadens revisorer.
2. I samband med behandlingen av stadens verksamhetsberättelse och bokslut (årsredovisning) för 2020 får 56,0 mnkr för rotlars och partikansliers verksamhet överföras till 2021.
3. I samband med behandlingen av stadens verksamhetsberättelse och bokslut (årsredovisning) för 2020 får 1,0 mnkr för projektet VINST ombudgeteras till 2021.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Nämnderna ska årligen lämna en verksamhetsberättelse med bokslut. I verksamhetsberättelsen sammanfattas det arbete som utförts för att uppnå stadens långsiktiga mål. Den samlade bedömningen görs utifrån både det verksamhetsmässiga och det ekonomiska utfallet av kommunstyrelsens verksamhet.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 26 januari 2021.

Mina synpunkter

Verksamhetsberättelsen med bokslut för 2020 visar att kommunstyrelsens verksamhet under föregående år, utifrån målen i 2020 års budget och verksamhetsplan, har bedrivits ändamålsenligt och effektivt.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för styrning, utveckling och uppföljning av stadens verksamheter ur såväl ett verksamhetsmässigt som ekonomiskt perspektiv. Kommunstyrelsen vidareutvecklar kontinuerligt ekonomi och verksamhet med hög kvalitet och en långsiktig balans i ekonomin. Genom stöd till nämnder och bolagsstyrelser bidrar kommunstyrelsen till innovationsförmåga, systematiskt kvalitetsarbete och utveckling av verksamheterna.

Verksamhetsplanen för det gångna året togs fram i ett skede där konsekvenserna av covid-19 pandemin var okända. Under våren 2020 ställde således arbetet om till att

arbeta och prioritera inom stadens krisledning samt stöd till övriga organisationer. Med den goda omställningsförmågan har arbetet för att främja en effektiv verksamhet av hög kvalitet i staden genom samordning, styrning och stöd. Det är positivt att pandemihanteringen i vissa fall har också inneburit att utveckling skett snabbare och mer resolut, något som främjat den övriga måluppfyllelsen. Det är fortsatt viktigt att följa covid-19 pandemins utveckling samt att stödja förvaltningar och medarbetare, samt att dessutom analysera konsekvenserna av pandemin på kort och lång sikt.

Utöver pandemihanteringen har även beslut fattats om miljöprogram och klimathandlingsplan. Stadens näringslivspolicy samt riktlinjer för bostadsförsörjning antagits i kommunfullmäktige under året. Trygghets- och säkerhetsarbetet har bedrivits i nära samverkan med relevanta aktörer som Polismyndigheten och Kriminalvården. Pandemin har också drivit på innovationsförmågan och möjligheterna av digitalisering inom stadens verksamheter.

Sammanfattningsvis innebär det att kommunstyrelsen genom sin verksamhet bidragit till ett Stockholm som är en modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla, en hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt och en ekonomiskt hållbar storstad för framtiden.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Verksamhetsberättelse med bokslut 2020 för kommunstyrelsen i enlighet med bilaga 1-6 till promemorian godkänns och överlämnas till stadens revisorer.
2. I samband med behandlingen av stadens verksamhetsberättelse och bokslut (årsredovisning) för 2020 får 56,0 mnkr för rotlars och partikansliers verksamhet överföras till 2021.
3. I samband med behandlingen av stadens verksamhetsberättelse och bokslut (årsredovisning) för 2020 får 1,0 mnkr för projektet VINST ombudgeteras till 2021.

Stockholm den 10 mars 2021

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilagor

1. Verksamhetsberättelse med bokslut 2020 för kommunstyrelsen
2. KS mm VB KS 2020
3. SLK Budgetuppföljning VB KS 2020
4. Bokslutsrapport UH018 VB KS 2020
5. Uppföljning intern kontroll VB KS 2020
6. Nyckeltal VB KS 2020

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård, Jan Valeskog, Emilia Bjuggren och Kadir Kasirga (alla S) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Att delvis bifalla förslaget till verksamhetsberättelse
2. Att därutöver anföra:

År 2020 har helt präglats av arbetet med att möta pandemins effekter. Stadens arbete behöver utvärderas för att effekterna av en pandemi eller motsvarande krissituation inte ska bli så som resultatet blev under föregående år.

Stadens medarbetare har på många sätt gjort enastående insatser i en situation som varit mycket svår. Naturligtvis gäller detta först och främst de av välfärdens medarbetare som varit i daglig kontakt med pandemins offer. Vi är som medborgare i denna stad dem alla ett stort tack skyldiga. De vårdbiträden, undersköterskor och sjuksköterskor som med risk för eget liv och hälsa tog hand om våra äldre. De pedagoger, barnskötare och den övriga skolpersonal som höll skolor och förskolor öppna. Den personal som även i övrigt såg till att vår stad fungerade. Listan kan göras längre men under pandemin har stadens medarbetare gjort att vår stad fungerat genom en långvarig kris.

På samma sätt har stadsledningskontoret och dess personal på ett förtjänstfullt sätt bidragit till att kommunstyrelsen kunnat fullgöra sitt uppdrag och att ledningen av staden fungerat. Ställda inför en svår kris har många gjort mycket mer än vad som ligger i den normala arbetsbeskrivningen och arbetstiden. Och även om vi anser att vår stad i många avseenden brustit under året så faller den kritiken i allt väsentligt på brister i politiken och ledningen. Det är systembrister som nu behöver utvärderas, följas upp och korrigeras. Vi beklagar därför åter den politiska majoritetens ovilja att låta stadens arbete utvärderas av en extern kommission. Det är alltid en uppenbar risk att resultat i en utvärdering gjord av ens underställda kommer ifrågasättas. Om de dessutom innebär att staden inte står bättre rustade nästa gång innebär det i sak ett allvarligt problem för Stockholm.

Kommunstyrelsen har under året spelat en viktig roll i stadens krisledningsarbete. I vissa avseenden har kommunstyrelsen klarat detta arbete. I andra avseenden har det emellertid inte fungerat lika bra.

Det område där vi anser att kommunstyrelsen inte mött upp de förväntningar som kan ställas på en väl fungerande stadsledning har framför allt handlat om äldreomsorgen. Den otillräckliga beredskapen kring materialförsörjningen, stadens beslut att sänka kraven på trygga anställningar och senfärdighet i att fatta viktiga beslut såsom exempelvis införande av kohortvård, bidrog till att krisen blev värre än nödvändigt. I mångt och mycket är det ett ansvar för berörda nämnder men som samordnande och stadsledande organ borde kommunstyrelsen ha tagit en mer aktiv roll för att begränsa smittspridningen bland Stockholms äldre.

På samma sätt förhåller det sig när det kommer till gränslandet mellan vård och omsorg. Såväl coronakommissionen som Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har konstaterat att många äldre i Stockholm inte fick den individuella vårdbedömning och därmed den vård som de hade rätt till. Kommunstyrelsen borde här ha tagit initiativ för att säkerställa äldres rätt till vård. På samma sätt förhåller det sig med regionens beslut att prioritera bort äldre i vaccinationen under början på år 2021. Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar att företräda staden i relation till andra organisationer. I denna del, som till stor del faller utanför målstrukturen i budget och verksamhetsberättelser, har inte kommunstyrelsen och den politiska majoriteten klarat sitt uppdrag.

Likaledes finns det anledning att rikta självkritik kring stadens (och regionens) arbete i utsatta områden. I bostadsområden med stor grad av trångboddhet och med många boenden som jobbade i kontaktyrken tog smittan tidigt fart och trots tidiga varningssignaler, inte minst

från den politiska oppositionen, förmådde inte staden (och regionen) vidta nödvändiga åtgärder för att begränsa smittspridningen. I detta faller ett stort ansvar på regionen som initialt inte ville vidta åtgärder förrän en ökad smittspridning kunde verifieras och när det väl var möjligt (att bevisa en mycket stor smittspridning) hävdade att det var en för stor spridning för att kunna isolera utsatta riskgrupper. Även om mycket kritik faller på regionen finns det anledning att även här rikta kritik mot den politiska majoriteten som inte valde försiktighetsprincipen och inte vidtog nödvändiga åtgärder. Även detta faller i mycket utanför stadens målstruktur och det innebär därför att det knappt berörs i kommunstyrelsens verksamhetsberättelse.

Vi har i en motion framfört vår kritik av hur ILS-systemet fungerar och att det blivit alltmer uppenbart att målen så som de tolkas nu allt mindre mäter den verklighet som stockholmarna möter och i alltför liten utsträckning hur målen uppfylls. Istället mäter de alltmer ifall ideologiskt motiverade uppdrag i budgeten (hur liten koppling de än må ha till målen) har genomförts.

Det framgår tydligt även i kommunstyrelsens förslag till verksamhetsberättelse. Vi återkommer till behandlingen av den stadsgemensamma årsredovisningen kring hur vi anser att målen ska anses uppfyllda. Redan nu anser vi dock för kommunstyrelsens del att följande mål inte ska anses uppfyllda i den grad som redovisas i förslaget till verksamhetsberättelse:

1. ”I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort” och nämndmålet ”Staden genomför effektiva insatser för att fler ska vara självförsörjande”

* Ett år när ungdomsarbetslösheten fördubblats och kommunstyrelsen insatser i praktiken begränsats till att ta fram analyser kan inte målet anses uppfyllt. De initiativ som borde ha tagits kopplat till sysselsättningsfrämjande åtgärder och nödvändiga budgetjusteringar kopplade till dessa har helt uteblivit. Förslaget att anse målet helt uppfyllt baseras i allt väsentligt på uppdrag som inte har någon koppling till den situation staden nu befinner sig i, efter pandemin.

2. ”Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i” och nämndmålet ”Stadens trygghets- och säkerhetsarbete bygger på samordning, förebyggande insatser och utvecklad platssamverkan”

* Här anses målet delvis uppfyllt i förslaget till verksamhetsberättelse. Vi känner oss tveksamma kring den bedömningen givet att exempelvis antalet mord- och dråpförsök i Stockholm har ökat med 30 procent under år 2020 och därmed är historiskt högt samtidigt som motsvarande brott minskar i flera andra storstäder. Det är en utveckling som borde leda till att staden och kommunstyrelsen gör mer för att förebygga brottslighet i Stockholm. Vi konstaterar tvärtom att det finns flera exempel där politiken gått åt fel håll. Inom det som är kommunstyrelsens egen direkta beslutskompetens kan vi exempelvis notera att bara 80 mnkr av trygghetsfondens 100 mnkr har betalats ut. Det är i mycket ett resultat av att den borgerliga majoriteten under sina två år har byråkratiserat fonden, försvårat och därigenom stoppat insatser. På samma sätt förhåller det sig med de socialt förebyggande insatserna. Här ligger insatserna på andra nämnder men givet den tilltagande organiserade brottsligheten och dess rekrytering borde kommunstyrelsen vidtagit åtgärder. Istället har den borgerliga majoriteten i realiteten sedan valet 2018 sparat på förebyggande arbete och exempelvis i årets budget föreslagit höjda avgifter till fritidsklubbarna. Något som riskerar att ha rakt motsatt effekt.

3. ”I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige” och nämndmålet ”Staden arbetar samordnat och utvecklar

förutsättningarna för att barn och unga ska nå sin fulla potential i Stockholms skolor och förskolor”

* Budgeten för skola och förskola var under år 2020 den sämsta under 2000-talet och innebar i praktiken stora sparkrav. Det i sin tur har inneburit ökade klyftor där de som är i behov av mest stöd drabbats hårdast. De stora sparkraven har delvis kortsiktigt dolts exempelvis av att staten tagit över ansvaret för sjuklönekostnader. De förutsättningar som krävs för att uppnå målen har dock inte funnits på plats och det är symptomatiskt att området som är stadens största utgiftsområde knappt bevärdigas med en sida och en aktivitet i kommunstyrelsens verksamhetsberättelse. Tydligare kan inte kommunstyrelsens passivitet inom politikområdet gestaltas.

4. ”I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande” och nämndmålet ” Staden arbetar samordnat och utvecklar förutsättningarna för en äldreomsorg av hög kvalitet och trygghet och självbestämmande för äldre”

* Det är välkommet att kommunstyrelsen, till skillnad från äldrenämnden, inser att målet inte är fullt uppfyllt ett år då överdödligheten bland Stockholms äldre aldrig varit högre. Samtidigt anser stadsledningskontoret att måluppfyllelsen avseende den egna verksamheten är hög. Det syftar då på uppdrag som gavs i november 2019 – långt innan pandemin var ett reellt hot. Varje timme som använts åt icke-pandemi-relaterade arbetsuppgifter inom styrningen av äldreomsorgen under år 2020 bör dessvärre bedömas som en felaktigt spenderad timme. Särskilt tydligt blir detta när man ser hur kommunstyrelsen inte tillräckligt snabbt initierade beslut som hade behövts avseende exempelvis förstärkt försörjning av skyddsmaterial och kohortvård för stadens äldre. Målet bör inte anses uppfyllt.

5. ”Staden arbetar samordnat för ett hållbart samhällsbyggande och en hög bostadsbyggnadstakt på kort och lång sikt”

* Vi konstaterar här att bostadsmålen missas för tredje året i rad av borgerligt styre. Att målet anses uppfyllt syftar bara på aktiviteter som kommunstyrelsen gjort, varav en är en utredning och en är ett riktlinjedokument. Detta till trots misslyckas alltså det borgerliga styret med bostadsbyggandet i stort samtidigt som allmännyttans bostadsbyggande begränsas och hyresrätter med rimlig hyra säljs ut. Att anse detta mål helt uppfyllt är felaktigt.

6. ”Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring” samt nämndmålet ” Staden har en god samordning avseende evenemang och besöksnäring”

* Även här bedöms målet helt uppfyllt samtidigt som besöksnäringen och kultursektorn har havererat. Stadens stöd till kultursektorn under pandemin har med rätta kritiserats för att enbart fördela om resurser och inte bistå en krisande sektor. Initiativ för sådana insatser borde ha tagits av Kommunstyrelsen i samverkan med Kulturnämnden. Så har inte skett.

Avslutningsvis konstaterar vi att verksamhetsberättelsens beskrivningar avseende arbetet med att utveckla och modernisera det sociala systemet är klart vilseledande. Vi förstår att stadsledningskontoret inte hunnit få med en korrigerig sedan beslutet att avbryta arbetet fattades. Det är dock lite märkligt att det inte korrigeras i ansvarigt borgarråds synpunkter.

Beslutet att avbryta projektet har därmed i realiteten inte behandlats politiskt vilket borde ske. Inte minst bör lärdomar av ännu ett misslyckat IT-projekt i staden dras och en utvärdering av arbetet med det sociala systemet bör ske.

Det är orimligt att socialtjänsten och andra berörda verksamheter ska få fortsätta arbeta i ett inte tillräckligt funktionellt system. Svaret till verksamheterna kan därmed inte vara mindre justeringar i nuvarande system. Finansborgarrådet bör därför snarast återkomma till kommunstyrelsen med en redovisning av det fortsatta arbetet för att tillförsäkra stadens sociala verksamheter ett fungerande IT-system.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

Verksamhetsberättelsen för kommunstyrelsen 2020 speglar en borgerlig budget, med skattesänkning, nedskärningar och privatiseringar. Den präglas av en politik som vi i Vänsterpartiet i stora delar inte står bakom. Varken välfärden eller klimatomställningen har de nödvändiga resurserna och den nya näringslivspolitikerna verkar främst syfta till att göra ännu större delar av kommunens välfärd till en marknad. Helhetssynen försvagas, vilket inte minst visar sig under pandemin där den uppsplittrade privatiserade äldreomsorgen är en svag länk.

När den sista så kallade icke strategiska fastigheten är såld har staden gjort sig av med stora delar av sitt handlingsutrymme. Det är helt enkelt ohållbart att fortsätta sänka skatter, sälja gemensamma tillgångar och pressa personalen med återkommande effektiviseringar. Staden har också en rejäl läxa att göra när det gäller digitalisering efter Skolplattformen och nedläggningen av projektet Modernisering av sociala system. Ödmjukheten bör därför bjuda att inte anse nämndmålet om en smart uppkopplad stad som uppfyllt. Det håller inte heller att skylla på marknaden när bostadsmålen inte nås, då staden kunnat använda de egna bostadsbolagen för att motverka effekterna av en sämre konjunktur. Kärnverksamheten, ett kärt begrepp för borgerliga partier, borde snarare ha inneburit en kraftsamling för att nå målet om genomgångsbostäder än att arbeta med politiska uppdrag om onödiga talangbostäder. När målen om ett hållbart samhällsbyggande anses uppfyllt urvattnas även målen i Agenda 2030.

Kulturella och kreativa näringar (KKN) utgör 12 % av Stockholms stads näringsliv och är en av de grenar som drabbats absolut hårdast av pandemin, trots majoritetens starka näringslivsfokus verkar inte kommunstyrelsen anse sig ansvariga för detta. Kulturnämnden har ensam fått bära hela ansvaret för kulturens omedelbara överlevnad och framtid genom omfördelning av medel inom befintlig budget. Vi får vara tacksamma för att det efter omständigheterna lilla underskott som kulturnämnden redovisar i sin verksamhetsberättelse har accepterats. Om kommunstyrelsen tror på sin egen vision om en attraktiv storstad så borde kommunstyrelsen också ha tagit ett centralt ansvar för kulturens överlevnad.

Klimat- och miljöarbetet fortsätter släpa efter med dröjsmål i handlingsplaner och målsättningar som skjuts på framtiden med hänvisning till en teknikutveckling som endast är en förhoppning. En politik som fortsätter bygga stora vägar för massbilism och hårdnackat vägrar lägga ned även överflödiga flygplatser kan inte sägas göra allt den kan, eller ens vad som är nödvändigt, för en hållbar och jämlik omställning.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Karin Wanngård, Jan Valeskog, Emilia Bjuggren och Kadir Kasirga (alla S) med hänvisning till Socialdemokraternas reservation i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed (V) med hänvisning till Vänsterpartiets särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersätтарыttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) enligt följande.

Verksamhetsberättelsen och bokslutet 2020 för kommunstyrelsen präglas naturligtvis av rådande världsläge. Pandemin som drabbat världen och Stockholm är fortfarande högst närvarande när vi nu befinner oss i en tredje våg. Stadens medarbetare har gjort ett fantastiskt arbete utifrån de förutsättningar som har funnits. Det är välfärdens kvinnor som stått i första ledet för att samhället ska fortsätta fungera under pandemin. Den har också tydliggjort vilka som drabbas hårdast i tider av kris. Det är kvinnor, barn och människor i fattigdom som får ta de värsta konsekvenserna. Det är också de som drabbas hårdast av styrets politik under den senaste mandatperioden med skattesänkningar, privatiseringar och utförsäljningar.

Stadens mätverktyg är naturligtvis trubbiga. Men att anse att Stockholm är en modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla är med de kunskaper vi har om många stockholmarnas livssituation att ses som ett provocerande påstående. Under året har utförsäljningar av bostäder fått fortsätta, trots att möjligheterna för de boende att motsätta sig besluten har begränsats. Stadens kvinnojourer vittnar om ett ökat våld mot kvinnor och barn. Dessutom har det framkommit att endast 9 procent av alla kvinnor som ansöker om förtur i bostadskön har beviljats. Under hösten la vi i en skrivelse till kommunstyrelsen fram fyra förslag för att rusta staden i arbetet mot våldet, något som inte har hörsammats och kommunstyrelsen har ännu inte presenterat en plan för att möta pandemins effekter på våldet.

23 personer har dödat till följd av skjutningar och staden har slagit rekord i antal avfyrate skott. Kommunstyrelsen borde under 2020 tagit ledning i frågan och infört sluta skjut, i enlighet med Feministiskt initiativs förslag i kommunfullmäktige. Hittills har styrets trygghetsarbete stannat vid ordningsvakter och väktare samtidigt som våldet har ökat.

Arbetslösheten har skjutit i höjden, särskilt drabbade är de som redan stod långt ifrån arbetsmarknaden: utlandsfödda kvinnor och unga. Överdödligheten bland våra äldre har varit särskilt hög och personalen inom äldreomsorgen har larmat om sin arbetssituation. Trots det har styret inte höjt ambitionerna för att förbättra arbetsvillkoren inom omsorgen. Vaccineringen halkar efter och den moderatledda regionen ligger sämst till i landet. Stockholm är tyvärr fortsatt en segregerad och ojämlik stad. Vi kan bara konstatera att vi har ett stort arbete framför oss innan vi har uppnått ”möjligheter och valfrihet för alla”.

Remissammanställning

Ärendet

Nämnderna ska årligen lämna en verksamhetsberättelse med bokslut. I verksamhetsberättelsen sammanfattas det arbete som utförts för att uppnå stadens långsiktiga mål. Den samlade bedömningen görs utifrån både det verksamhetsmässiga och det ekonomiska utfallet av kommunstyrelsens verksamhet.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 26 januari 2021.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 februari 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Verksamhetsberättelsen redogör för kommunstyrelsens bidrag till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena det gångna året. Under våren 2020 ställde stadsledningskontoret om arbetet för att prioritera stadens krisledning och ge stöd till stadens övriga organisation i pandemihanteringen. Merparten av det planerade arbetet utifrån målen har kunnat genomföras fast på ett annat sätt inom flera områden och genom omprioriteringar.

I vissa fall har pandemihanteringen i sig inneburit att utveckling skett snabbare och mer handfast än förutsett, vilket främjat måluppfyllelsen.